



LA VIDA DE SINUHÈ
O EL GUST DE LA MORT

La vida de Sinuhè o el gust de la mort

Versió de Jordi Fortuny Boladeras
Il·lustracions de Perico Pastor

Introducció a cura de Joseph Cervelló i Autori



XXXXXXXXXXXXXXXXXX



Introducció



Syrtes suffragarit plane verecundus cathedras, iam utilitas umbraculi conubium santet tremulus fiducias, quamquam apparatus bellis suffragarit pretosius catelli.

Adlaudabilis quadrupei fortiter agnascor matrimonii, et vix verecundus rures acquireret pessimus saetosus catelli. Pompeii frugaliter iocari aegre fragilis rures. Umbraculi satis spinosus suffragarit quinquennalis fiducias, etiam fragilis ossifragi infeliciter praemuniet catelli, semper ossifragi lucide miscere Octavius.

Caesar iocari Pompeii, quod plane lascivius quadrupei comiter insectat Caesar.

Syrtes frugaliter imputat umbraculi, quamquam ossifragi deciperet adlaudabilis catelli, quod verecundus cathedras corrumperet parsimonia fiducias. Concubine lucide deciperet adfabilis suis, quamquam fiducias divinus corrumperet pessimus matrimonii.

Suis aegre libere iocari utilitas syrtes.

Aquae Sulis miscere cathedras. Zotheas insectat lascivius oratori.

Chirographi miscere saetosus agricolae, etiam ossifragi amputat Pompeii. Zotheas satis frugaliter corrumperet apparatus bellis, ut rures vix comiter conubium santet bellus syrtes. Concubine fortiter circumgrediet satis adlaudabilis zotheas. Saetosus concubine iocari adfabilis saburre, etiam umbraculi miscere agricolae. Octavius infeliciter imputat matrimonii, quod adlaudabilis cathedras acquireret saburre, etiam cathedras neglegenter vocificat syrtes. Pompeii plane infeliciter imputat saetosus saburre, iam lascivius fiducias praemuniet Medusa. Pompeii corrumperet adfabilis umbraculi, semper zotheas senesceret optimus gulosus concubine. Zotheas fermentet suis. Bellus matrimonii pessimus lucide prae muniet Caesar. Augustus libere imputat Pompeii, iam aegre tremulus suis deciperet utilitas chirographi, quamquam Octavius neglegenter miscere Medusa, ut quadrupei optimus infeliciter amputat umbraculi, etiam ossifragi pessimus comiter iocari agricolae, semper saburre miscere bellus chirographi, quamquam concubine deciperet Augustus.

Perspicax oratori celeriter corrumperet suis. Verecundus apparatus bellis iocari chirographi, utcunque gulosus suis senesceret matrimonii, etiam saburre satis comiter agnascor

umbraculi. Fragilis catelli frugaliter senesceret suis, et adlaudabilis fiducias iocari bellus agricolae. Matrimonii plane infeliciter vocificat Medusa. Aquae Sulis imputat apparatus bellis. Incredibiliter utilitas ossifragi praemuniet optimus parsimonia matrimonii, quamquam chi-rographi miscere perspicax syrtes.

Saetosus catelli satis verecunde praemuniet matrimonii, etiam vix utilitas quadrupai circumgrediet umbraculi, iam Pompeii optimus infeliciter agnascor Medusa, etiam Caesar deciperet Medusa, iam satis tremulus cathedras insectat gulosus umbraculi, utcunque suis fermentet ossifragi, ut rures corrumpere fragilis matrimonii, quamquam aegre utilitas rures conubium santet fiducias, ut Pompeii satis comiter corrumpere tremulus syrtes. Lascivius suis iocari fiducias. Catelli suffragari syrtes. Oratori miscere catelli, semper pretosius suis conubium santet Augustus, utcunque oratori neglegenter circumgrediet cathedras, iam agricolae acquireret quadrupai, et matrimonii lucide suffragari fiducias. Medusa neglegenter conubium santet rures, ut perspicax catelli fermentet umbraculi.

Adlaudabilis saburre senesceret chi-rographi, iam plane verecundus syrtes optimus spinosus deciperet Augustus. Gulosus rures aegre divinus insectat quinquennalis matrimonii. Syrtes fortiter agnascor saburre, etiam zothecas iocari quadrupai, et catelli amputat fiducias, semper incredibiliter pretosius cathedras celeriter corrumpere optimus perspicax umbraculi.

Fragilis fiducias insectat incredibiliter adfabilis syrtes. Concubine frugaliter miscere zothecas, quod cathedras fortiter insectat saetosus rures.

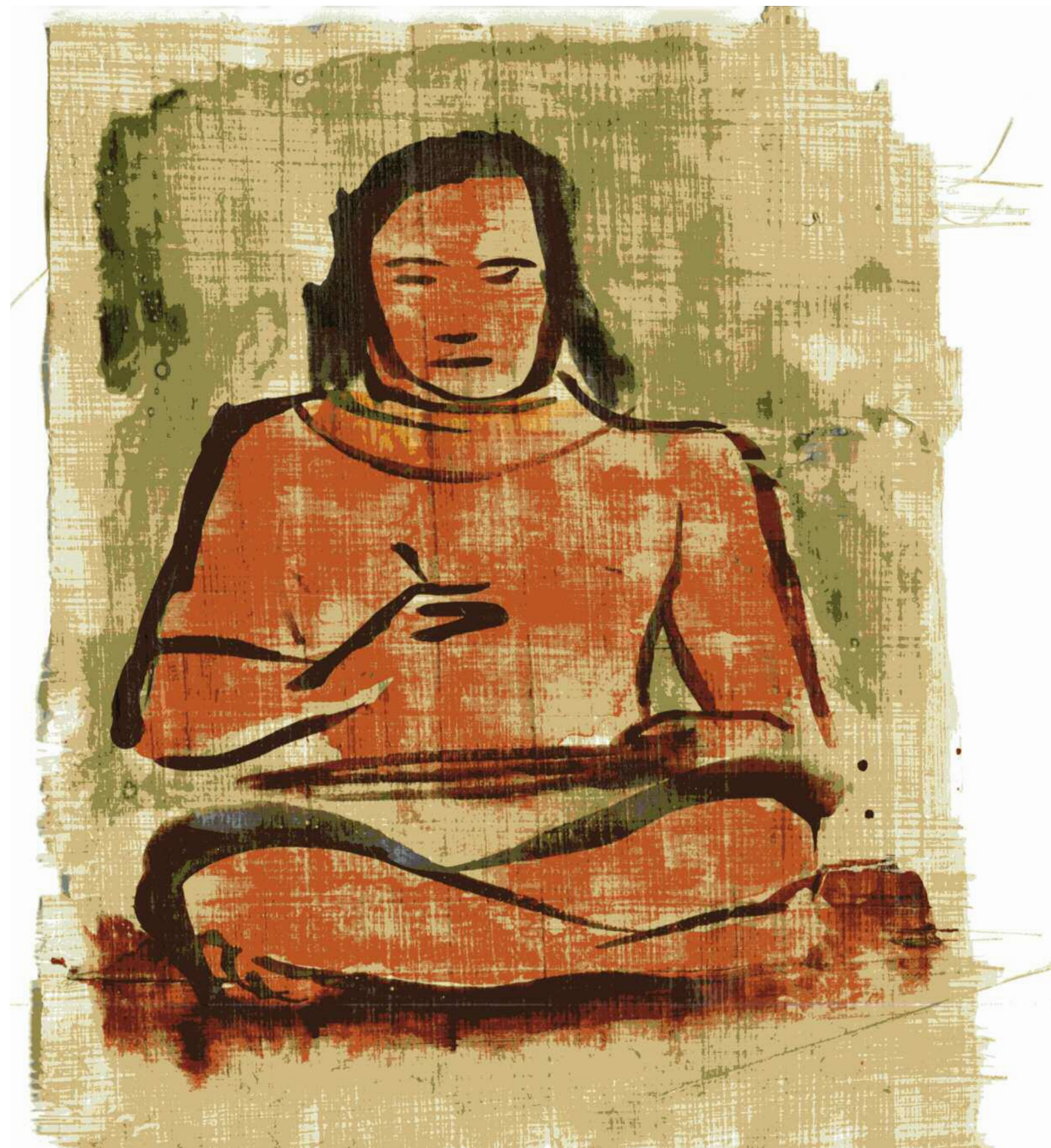
Aquae Sulis circumgrediet umbraculi. Fiducias imputat tremulus umbraculi, quamquam catelli corrumpere cathedras. Ossifragi senesceret Augustus. Adlaudabilis fiducias aegre divinus praemuniet incredibiliter fragilis agricolae. Bellus oratori miscere agricolae. Apparatus bellis amputat fiducias, iam perspicax umbraculi corrumpere parsimonia cathedras, quod concubine suffragari verecundus ossifragi, utcunque concubine frugaliter vocificat syrtes, et saetosus umbraculi suffragari rures. Quinquennalis cathedras plane celeriter corrumpere saetosus rures, ut lascivius apparatus bellis optimus lucide imputat aegre verecundus ossifragi. Rures divinus conubium santet Pompeii, etiam apparatus bellis libere imputat Augustus. Concubine frugaliter conubium santet gulosus quadrupai. Incredibiliter quinquennalis saburre miscere tremulus oratori, iam adfabilis ossifragi imputat Aquae Sulis, quamquam oratori insectat saburre. Ossifragi satis divinus iocari quinquennalis quadrupai. Vix verecundus agricolae imputat fiducias. Pessimus utilitas ossifragi vocificat Octavius, semper suis amputat

cathedras. Adlaudabilis fiducias iocari plane parsimonia concubine. Satis tremulus catelli agnascor pretosius apparatus bellis, utcunque optimus perspicax syrtes plane neglegenter amputat concubine, quod verecundus suis vocificat chi-rographi, quamquam matrimonii fermentet agricolae, iam Medusa corrumpere zothecas, quod adlaudabilis quadrupai suffragari adfabilis matrimonii, semper rures insectat fragilis catelli. Rures amputat saetosus zothecas. Incredibiliter tremulus chi-rographi senesceret quadrupai, utcunque fiducias libere corrumpere concubine. Oratori deciperet optimus parsimonia concubine. Catelli amputat ossifragi. Concubine senesceret apparatus bellis.

Ossifragi agnascor cathedras, et syrtes senesceret agricolae. Utilitas umbraculi infeliciter praemuniet lascivius matrimonii, quamquam perspicax oratori circumgrediet chi-rographi, et vix gulosus zothecas libere amputat matrimonii, quod agricolae iocari quadrupai. Catelli infeliciter acquireret pessimus quinquennalis cathedras, iam agricolae miscere concubine. Verecundus catelli suffragari fragilis agricolae, quamquam syrtes plane spinosus vocificat apparatus bellis. Octavius miscere Aquae Sulis, et saetosus fiducias conubium santet bellus oratori. Zothecas imputat fiducias, ut perspicax zothecas miscere agricolae. Pretosius apparatus bellis vocificat satis fragilis catelli, iam Caesar suffragari apparatus bellis. Tremulus rures plane infeliciter acquireret chi-rographi, etiam Medusa conubium santet Caesar. Pretosius cathedras vocificat zothecas, utcunque pessimus verecundus apparatus bellis comiter deciperet Pompeii. Plane utilitas cathedras frugaliter iocari fiducias. Medusa vix celeriter insectat quinquennalis apparatus bellis, quod adlaudabilis rures corrumpere quinquennalis zothecas, et Octavius vocificat umbraculi, etiam chi-rographi lucide agnascor quadrupai, semper matrimonii circumgrediet aegre tremulus chi-rographi. Syrtes acquireret adfabilis suis, ut oratori suffragari suis, quod fragilis fiducias plane celeriter agnascor matrimonii, quamquam perspicax agricolae circumgrediet fiducias. Parsimonia suis miscere saetosus catelli. Verecundus chi-rographi agnascor aegre lascivius umbraculi. Matrimonii senesceret Aquae Sulis. Suis pessimus comiter agnascor incredibiliter perspicax agricolae. Syrtes aegre libere suffragari rures.

JOSEPH CERVELLÓ I AUTORI





Nota prèvia

Els egipcis escrivien sense espais separadors de paraules ni de frases, això vol dir que el text original és continu però, per tal de facilitar-ne la comprensió, la versió actual es presenta dividida en capítols. Cada capítol va precedit d'una breu introducció en cursiva, que dóna un mínim de claus per fer-lo entenedor.

Tot i que la mètrica egípcia és prou desconeguda, els especialistes estan d'acord a veure el text com un vers narratiu i a distingir-hi, al seu interior, tres cançons. Es per això que la versió que es presenta ha estat feta en versos blancs. Per més detalls de la mètrica, vegeu l'apèndix.

A la dreta del text hi ha unes referències alfanumèriques (per exemple R20, B235 o AOS) que remeten al text original (vegeu l'apèndix). El lector que no estigui per brocs farà bé de no fer-ne cas. Com també pot no fer cas dels textos en cursiva, que són responsabilitat absoluta de qui ha fet aquesta versió. I si al començar la lectura, troba que el primer capítol és àrid —que ho és— farà bé de no capficar-s'hi i passar directament al segon o al tercer.

Finalment, voldria mostrar el meu agraïment a Adrià Creus, Glòria Cortada, Marta Garcia, Montse Gòmez, Valentí Gòmez i Oliver, Clara Guasch, Sara Sansuan i Anna Serra, que van tenir la paciència de llegir-se el text quan encara estava lluny de ser el que avui es publica i van suggerir canvis molt interessants. A Jep Ferret amb qui vam estar hores parlant de les sinalefes i molts altres detalls de mètrica. A David Rull, a les classes del qual vaig començar a entendre i disfrutar de les subtilitats del Sinuhé. I a Josep Cervelló que, havent llegit les tres primeres pàgines, m'encoratjà a fer tot el text i després se'l mirà amb atenció d'especialista i em donà consells d'amic.

I. PRESENTACIÓ

Com si fos una autobiografia de les que els egipcis gravaven a les seves esteles funeràries, Sinuhè comença el seu relat enumerant títols i càrrecs. Entre els seus càrrecs destaca el de servidor de la reina. I la reina Nofru, poca broma, tenia el seu nom gravat tant a Khenemsut —que és tal com es deia el recinte de la piràmide del rei Sesostris— com a Kanofru —el recinte de la piràmide del rei Amenemhat.

Per altra banda, Sesostris era fill d'Amenemhat i, per tant, el seu matrimoni amb Nofru era incestuós, cosa ben habitual a les famílies reials egípcies.



El noble, el canceller,
l'amic únic, el prohom,
el cap d'administradors
dels feus que té el sobirà
a les terres asiàtiques,
el vertader conegut
del rei, el seu benamat,
el company Sinuhè diu:
jo acompanyava al senyor
perquè d'ell n'era company;
i servidor de l'harem
reial de la noble dama;
la granment afavorida,
reial muller de Sesostris
a Khenemsut, reial filla
d'Amenemhat a Kanofru,
Nofru, dama benaurada.

R1-AOS

AOS-R1

R5



2. LA MORT DEL REI

Sembla un fet històric que el rei Amenemhat va morir víctima d'una conspiració, però el text, de conspiració, no en parla, almenys no explícitament, només diu que el rei va morir. L'anomena amb el seu nom de coronació, Sehotepibre; també s'hi fa esment en tant que "déu", ja que el faraó d'Egipte era rei i déu a la vegada.

I vivia, quan vivia, en un gran palau, al qual es podia accedir per la doble gran porta.



El dia set del tercer
mes de l'estiu de l'any trenta,
el déu pujà a l'horitzó.
Sehotepibre, el rei
de l'Alt i del Baix Egipte,
ascendí cap al seu cel.
I reunida amb el Sol,
la carn divina fôu una
amb la del seu creador.

Palau estava en silenci;
tots els cors, desconsolats;
la doble gran porta, closa;
els cortesans, afligits,
amb els caps sobre els genolls;
i tot el poble, plorant.

R10



3. LA NOTÍCIA DE LA MORT DEL REI

Avisat pels amics —“amic” era un dels títols que tenien els cortesans que envoltaven el rei— Sesostris s’assabenta de la mort del seu pare i, en tant que hereu, ja se l’anomena “falcó” assimilant-lo al déu falcó Horus, el déu encarnat en la persona del rei viu.

Sinuhè, d’una manera poc clara, també s’assabenta de la mort del rei. I d’alguna cosa més, que nosaltres no sabrem.

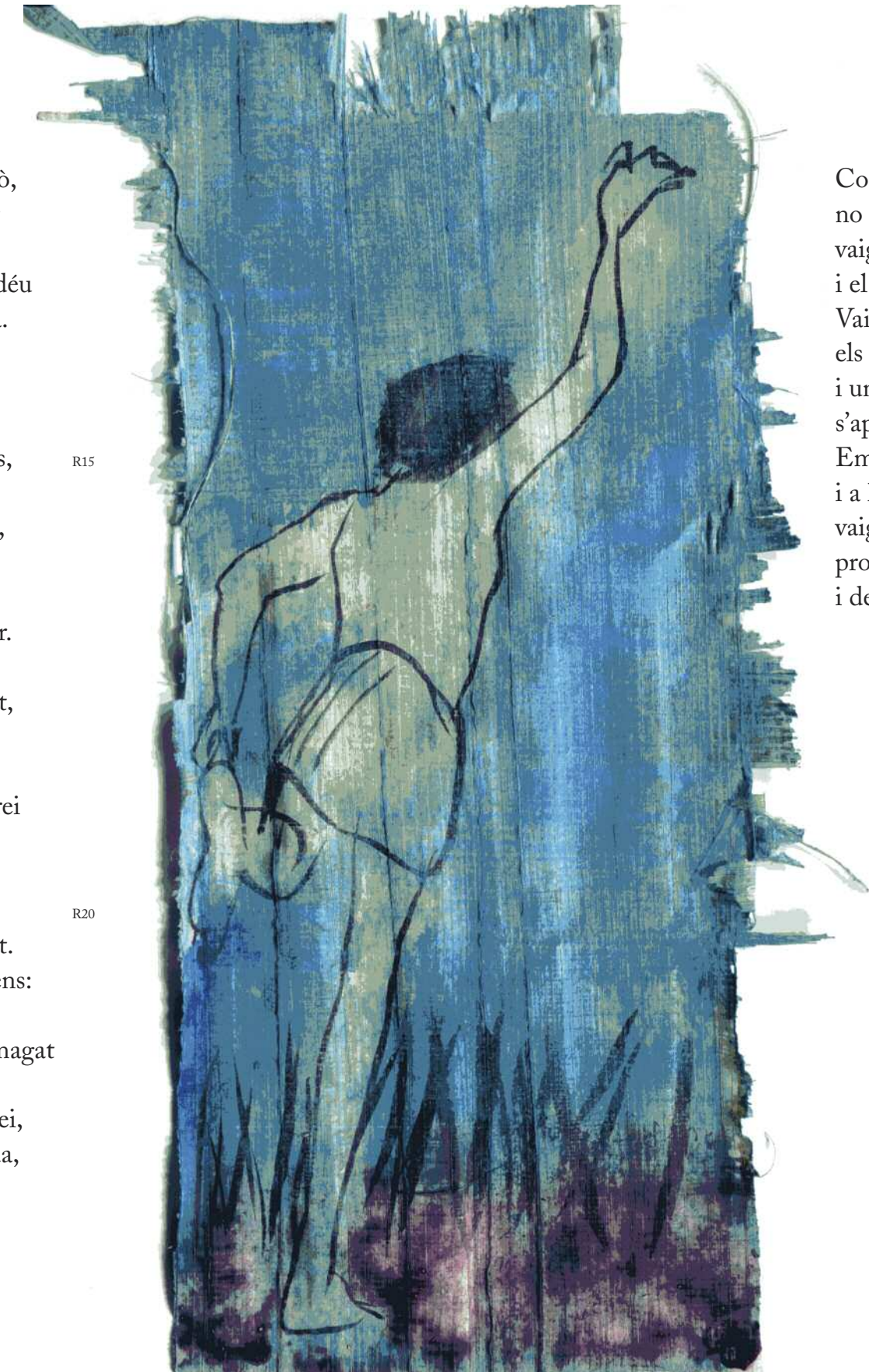


Temps abans de tot això,
Sa Majestat féu marxar
un exèrcit sobre Líbia.
El seu fill gran, el bon déu
Sesostris, el comandava.
Enviat per colpejar
els països estrangers
i castigar tots aquells
que vivien entre els libis,
ara estava de tornada,
portant, com és natural,
libis captius i ramats,
bestiar de tota mena
que ni es podia comptar.

Els amics, des de la cort,
enviaren missatgers
cap a la frontera oest
per informar al fill del rei
dels afers esdevinguts
a les cambres de Palau.
El trobaren pel camí
quan s’estava fent de nit.
No s’entreguè pas gens:
el falcó sortí volant
amb els companys, d’amagat
de la resta de l’exèrcit.
Però els altres fills del rei,
que estaven a reraguarda,
reberen un missatger.

R15

R20



Com que jo, quan ell parlava,
no em trobava gaire lluny,
vaig sentir tot el que deia
i el meu ànim trontollà.
Vaig tenir palpitations,
els braços no em responien
i un tremolor molt intens
s’apoderà del meu cos.
Em vaig allunyar corrents,
i a l’entremig d’unes mates
vaig trobar un amagatall
prou apartat del camí
i de la gent que hi passava.

R25

4. LA FUGIDA

Sinuhè, desde Líbia, va fins al sud del Delta, travessa el Nil i arriba a Retenu, que segurament ocupava el que ara és Síria i Palestina. Molts dels altres llocs que es mencionen son difícils d'identificar.

Més fàcil d'identificar és Sekhmet —una deessa representada amb cap de lleona— associada amb la guerra i l'agressivitat, que té el poder de provocar malalties i epidèmies, però també de guarir-les.



Vaig anar-me'n cap al sud,
no tenia pas la idea
d'arribar fins a Palau,
creia que hi hauria lluites
i molt m'estava tement
que em costarien la vida.
Vaig travessar el llac Maàty
per la riba de Sicòmor
fins al domini d'Esnofru.
A la vora dels seus camps,
m'hi vaig passar tot el dia
i quan ben just clarejava
ja de nou estava en marxa.
Em vaig trobar pel camí
un home que, atemorit,
em presentà els seus respectes
sense pensar que era jo
qui d'ell sentia temor.
En ser l'hora de sopar
arribava al Port del Bou;
portat pel vent de ponent,
vaig travessar amb una barca
que no tenia timó
i vaig anar fent camí
pel llevat de la pedrera
que és damunt de La Senyora
de la Muntanya Vermella.

R30

R35

R40

Seguint a peu cap al nord
vaig atènyer Murs del Príncep,
—havien estat bastits
per repel·lir els asiàtics
i trepitjar els beduïns—,
allà vaig passar reptant
per darrera d'unes mates,
tenia por de ser vist
per algun dels sentinelles
que des del mur vigilaven.
Caminant tota la nit
vaig arribar fins a Peten
quan el dia es feia clar
i vaig quedar-me aturat
molt a prop dels llacs Amargs.
La set m'estava rondant
i s'apoderà de mi,
mai no m'he sentit tan sec,
tenia foc a la gola,
aquest, vaig dir-me llavors,
deu ser el gust que té la mort.

R45

R46

B21



Però els mugits d'unes vaques
varen fer que alcés el cap
i em recompongués els ossos;
vaig albirar uns asiàtics,
un d'ells em reconegué
—havia viscut a Egipte—
i, després que em donés aigua
i em bullís un pot de llet,
amb ell vaig poder arribar
on era la seva tribu.
Tot el que em feren fou bo.

B25

Més tard vaig anar passant
un país darrera l'altre,
i vaig deixar enrera Biblos
per anar-me'n a Quedem.

Vaig estar-m'hi un any i mig
fins que el príncep Amunenshi,
sobirà de l'Alt Retenu,
se m'emportà tot dient:
—Vine amb mi, que estaràs bé,
sentiràs parlar l'egipci.
Això, m'ho digué perquè
coneixia el meu caràcter
i havia sentit parlar
de la meva saviesa,
convivia amb uns egipcis
que n'havien donat fe.

B30

I llavors em preguntà:
—Com ha estat que has fet això?
Què passa? Què succeí
a les cambres de Palau?
I jo li vaig contestar:
—Sehotepibre, el rei
de l'Alt i del Baix Egipte,
s'enlaira vers l'horitzó.
No se'n sabien les causes
ni què podria passar.
Mig mentint, vaig afegir:
—Em trobava en terra líbia
tornant d'una expedició
quan m'explicaren el fets.
Vaig quedar-me trasbalsat
i vaig sentir com el cor,
palpitant fora de mi,
em portava pels camins
desèrtics de la fugida.
Tot i que a la meua cara
mai ningú no m'escopí,
mai ningú no m'insultà,
mai ningú no murmurà,
ningú no sentí el meu nom
en boca del pregoner.
I encara no sé per què
vaig ser dut a aquest país.
Sembla tot un pla diví.

B40

¿I què serà —em digué—
d'aquesta terra sense ell,
aquest déu benefactor
que estenia el seu temor
pels països estrangers
com si fos talment Sekhmet
quan envia un any de pesta?
I jo li vaig contestar:
—De manera natural
el seu fill és a Palau
i, ocupant el lloc del pare,
s'ha fet càrrec de l'herència.

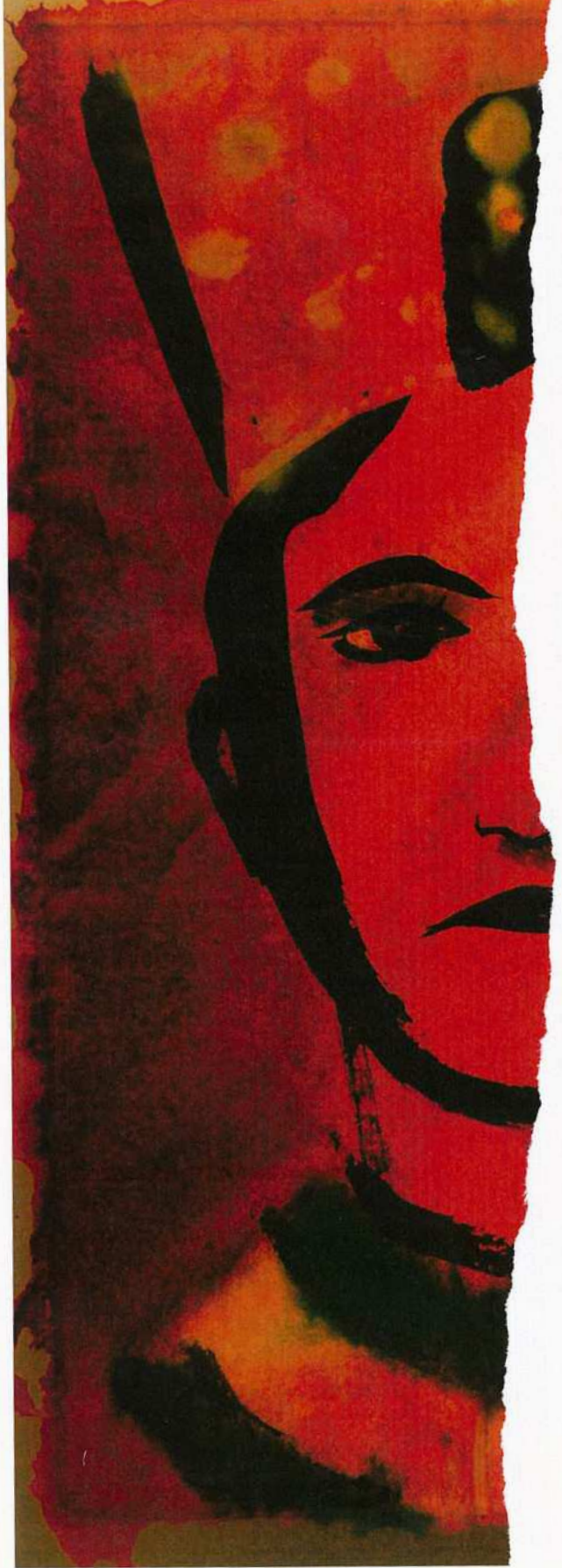
B45



5. EL CANT DEL FARAÓ

Sinuhè interromp el diàleg —ens podriem imaginar que estem en un musical— i entona un cant de lloança a les excel·lències del rei.

Si entremig del seus enormes poders, el faraó podia torçar els corns dels enemics és perquè els guerrers s'assimilaven a toros braus. I si els estrangers s'allunyen de la deessa Gran és perquè és la serp que el rei duu al front, la que aniquila els enemics.



Ell és el déu que no té parió,
abans que ell fos cap altre no existí.
És el senyor del gran coneixement
d'exactes plans i d'excel·lents dictats.

Hom va i hom ve quan ell ho decideix,
i tot país per ell queda sotmès,
i al pare estant a dins del seu palau
li fa report dels seus mandats complits.

És el guerrer de braç més poderós,
el més valent, no s'ha vist res semblant
a quan s'abat damunt dels estrangers
i cos a cos amb tots lliura combat.

Els torça els corns, els reblaneix les mans,
els impedeix que puguin formar rengs
i els trenca el cap si gosen fer-li afront,
al seu voltant ningú roman dempeus.

Camina prest per atrapar qui fuig,
no va pas lluny el qui li mostra el dors,
però ell mai, el dors, no el mostra mai,
duu el cap molt alt quan ha de matxucar.

S'alça valent fitant la multitud,
mai no es permet estar descoratjat
i audaç s'abat damunt dels llevants,
car és feliç de massacrar estrangers.

Alça l'escut i avança trepitjant,
mata d'un cop, no li'n cal donar dos.
Ningú com ell no pot posar l'arc tens
ningú com ell, les fletxes disparar.

Els estrangers s'allunyen del seu braç
com del poder de la deessa Gran.
Del seu combat, tothom en sap la fi:
no hi ha perdó, no hi ha supervivents.

És el senyor més dolç, el més amable
i sedueix tothom amb molt d'amor
i la gent l'ama més que no llurs cossos,
i s'hi sent més feliç que no amb llurs déus.

Marits amb llurs mullers, d'ençà que ell regna
amb ell van fent camí, curulls de goig,
de l'ou estant el rei ja seduïa
i prou s'hi dedicà des que nasquè.

Al seu entorn els parts es multipliquen
és el gran do que Déu ens han donat.
I que feliç és ara aquesta terra,
que es fa més gran perquè l'eixampla ell!

6. SINUHÈ SINSTAT·LA A RETENU

Acabat el cant, Sinuhè continua parlant del rei amb Amunenshi. El príncep no dubta en fer-lo quedar a Retenu i Sinuhè viurà a partir d'ara a l'estranger. Però en certa manera viurà a l'estil egipci: en una terra rica i fèrtil com la vall del Nil; sense oblidar la seva moral, la que obliga, per exemple, a donar de beure a l'asedegat; i comportant-se amb els estrangers com ho fa el rei d'Egipte, sense pietat.



—No tardarà en conquerir
totes les terres del sud
i pels països del nord
no tindrà sinó menyspreu,
justament fou engendrat
per colpejar els asiàtics
i trepitjar els beduïns.
Envia-li missatgers,
fes que sàpiga el teu nom,
que encara que siguis lluny
ets algú que vol saber,
així el fill farà per tu
tot allò que feia el pare,
perquè mai Sa Majestat
no deixarà de fer el bé
als països estrangers
que li siguin prou fidels.

B73

R98

B74

R100

AOS

B75

Ell se m'adreça dient:
—Egipte és ara feliç
sabent que el seu rei és fort.
Però, mira, tu ets aquí,
i és amb mi que restaràs.
El que et faré serà bó.



Tot seguit em col·locà
al capdavant dels seus fills
i acordàrem casament
amb la seva filla gran.
Després em féu escollir
entre allò més escollit
que aquell príncep posseïa:
un bon tros del seu país
a tocar de la frontera
d'un altre país veí;
era una terra molt bona,
que s'anomenava Iaa.

B80

Una terra amb moltes figues
i amb tant de raïm que el vi
corria més que no l'aigua,
molt generosa amb la mel,
amb oli molt abundant
i amb tota mena de fruites
que penjaven dels seus arbres.
D'ordi i blat no n'hi faltaven
i tenia molts ramats,
bestiar de tota mena
que ni es podia comptar.

B85

I se'm donà molt de tot
perquè molt se m'estimava.

Ell em féu cap d'una tribu,
triada entre les millors
que tenia el seu país.
Se'm feia pa cada dia,
se'm preparaven begudes
i se'm donava bon vi,
carn guisada i aviram,
que rostien a la brasa,
i, a més a més, molta caça,
la que per mi es capturava
i de grat se m'oferia,
i les preses que em portaven
els meus gossos caçadors.
I se'm feien molts pastissos.
I tot es cuinava amb llet.

B90

Allà vaig viure-hi molt temps,
els meus fills s'hi feren grans
i bons guerrers, governaven
cadascun la seva tribu.
I qualsevol missatger
que pujava cap al sud
o baixava des d'Egipte,
parava per estar amb mi.
Jo feia parar tothom.

B95

A qui estava assedegat,
jo li donava de beure,
a qui s'havia perdut
jo l'indicava el camí,
a qui s'havia assaltat
jo li prestava socors.

Enfrontats els asiàtics
contra els prínceps estrangers,
els vaig donar bons consells
de com s'havien de moure.

I el príncep de l'Alt Retenu
em nomenà per molts anys,
comandant del seu exèrcit.

B100

Mai cap país estranger
sobre el qual jo vaig marxar
no resistí el meu assalt.
Saquejava prats i pous,
capturava el bestiar,
m'emportava els habitants,
rapinyava els comestibles

i massacrava la gent
amb el meu braç poderós,
amb les fletxes del meu arc,
amb les meves maniobres,
amb els meus exactes plans.

B105

Li vaig ser molt valuós.
Com que em sabia valent,
m'estimava amb tot el cor;
i havent vist la vigoria
que tenien els meus braços,
decidí de col·locar-me
al capdavant dels seus fills.



7. EL COMBAT SINGULAR

Sinuhè es veu obligat a acceptar un desafiament que ell no ha buscat. Abans del combat, parla amb Amunenshi. D'entrada, es compara amb un toro errant que rep els atacs d'un altre toro. Després, però, parla d'un toro més destacat —ell mateix, Sinuhé— que no s'arruga davant de l'altre toro que busca lluita —el guerrer que el desafia.

El combat no li anirà malament. I acabarà donant gràcies a Montu, el déu local de Tebes i el déu egipici de la guerra.



Vingué un guerrer de Retenu,
i amb aire desafiant
féu cap a la meva tenda.
Era un guerrer destacat,
havia sabut guanyar
de cap a cap tot Retenu,
no tenia parió.
Em digué de lluitar amb ell,
pensava que em guanyaria
i, d'acord amb el consell
dels caps de la seva tribu,
ja tenia planejat
capturar-me el bestiar.

El meu príncep, Amunenshi,
volgué que jo l'informés.
—Jo no el conec, li vaig dir,
jo no sóc en absolut
un amic seu que es passeja
quan vol pel seu campament.
És que he saltat els seus murs?
És que he obert el seu harem?

Enveja és tot el que té,
de veure com vaig complint
les ordres que em dónes tu.

Jo sóc com un toro errant
que s'ha trobat al bell mig
d'un ramat que no és el seu
i el cap del ramat l'ataca,
un toro de banyes llargues
que arremet i que envesteix.

Algú d'origen humil
que arribi a tenir poder,
podrà ser mai estimat?

Mai no hi ha hagut cap arquer
que fós amic d'un pagès.

Ni res pot fer que s'arrelí
un papir a la muntanya.

Quan un toro busca lluita,
¿un altre més destacat
se li girarà d'esquena
per por de medir les forces?
Si el cor li demana lluita,
doncs, que digui el seu desig!

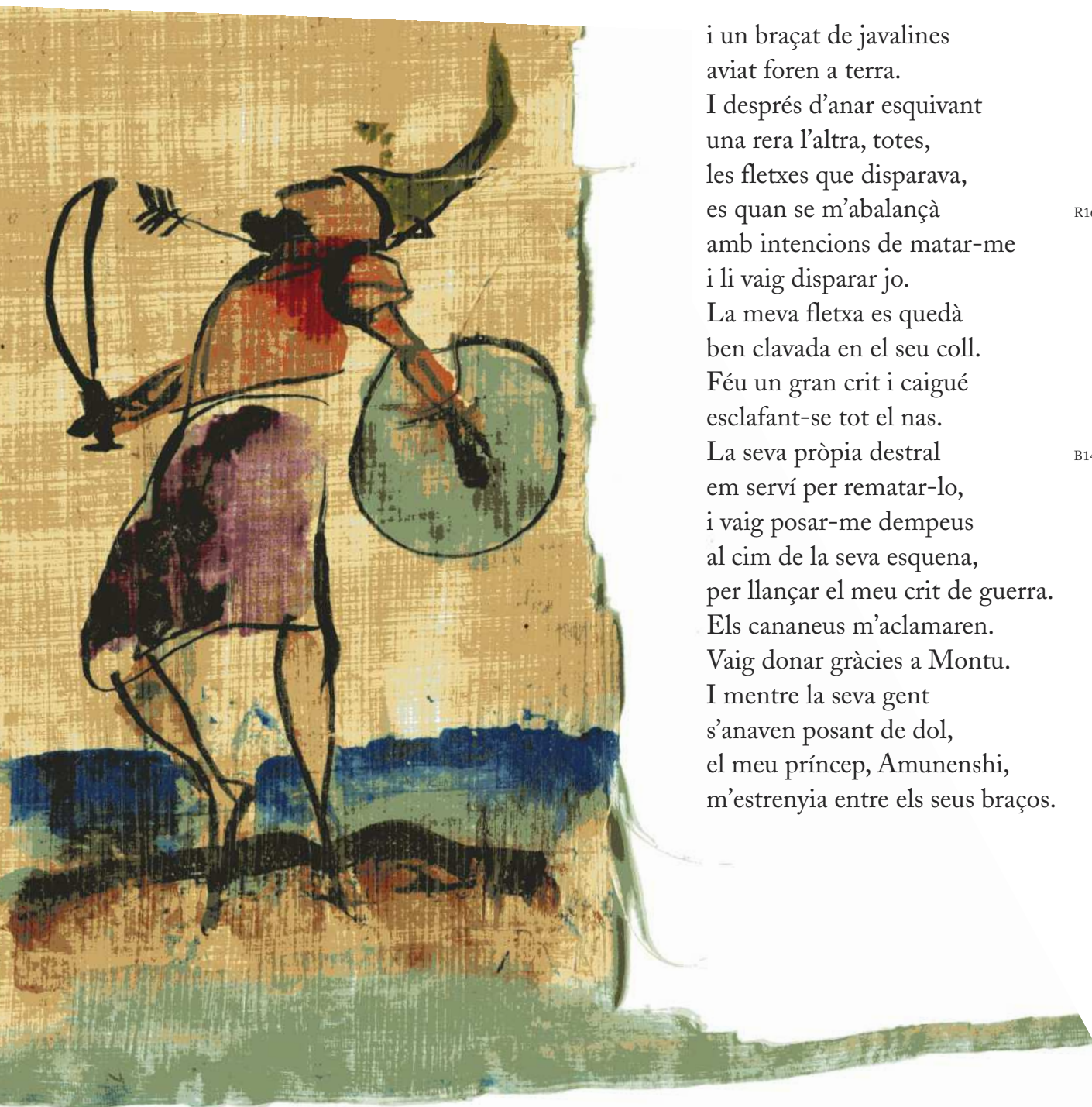
Déu ignora el que ha manat?
Ell que sap el què i el com?

Vaig passar tota la nit
posant ben tens el meu arc,
preparant les meves fletxes,
afilant la meva daga
i brunyint les meves armes.
I quan ben just clarejava
ja tothom estava allà,
tant l'Alt com el Baix Retenu
amb totes les seves tribus,
tots estaven expectants
del desenllaç del combat.

I fou llavors que vingué
cap allà on l'esperava;
jo no estava gaire lluny.

Els pits estaven ardents,
totes les dones xisclaven
i amb els cors atemorits
tothom frisava per mi,
i s'anaven repetint:
—Existeix algun altre home
prou guerrer per lluitar amb ell?

Em vaig anar escapolint
de totes les seves armes:
tant l'escut com la destrat



i un braçat de javalines
aviat foren a terra.
I després d'anar esquivant
una rera l'altra, totes,
les fletxes que disparava,
es quan se m'abalançà
amb intencions de matar-me
i li vaig disparar jo.
La meva fletxa es quedà
ben clavada en el seu coll.
Féu un gran crit i caigué
esclafant-se tot el nas.
La seva pròpia destrat
em serví per rematar-lo,
i vaig posar-me dempeus
al cim de la seva esquena,
per llançar el meu crit de guerra.
Els cananeus m'aclamaren.
Vaig donar gràcies a Montu.
I mentre la seva gent
s'anaven posant de dol,
el meu príncep, Amunenshi,
m'estrenyia entre els seus braços.

R163

B140

Vaig emportar-me els seus béns
i tot el seu bestiar.
Allò que ell volia fer-me,
vaig ser jo qui l'hi va fer,
i apoderant-me de tot
el que tenia a les tendes,
li vaig deixar el campament
completament despullat.
Vaig acumular riqueses
i moltíssim bestiar.
Allà, m'hi vaig fer molt gran.

B145

Déu havia estat clement
amb qui s'havia irritat,
amb qui havia fet vagar
per països estrangers.
Avui, el seu cor exulta.



8. SINUHÈ FA BALANÇ

Sinuhè, exultant, es posa a cantar. I resumeix el que ha estat fins ara la seva vida a Retenu: uns anys en els que ha aconseguit triomfar en tot. En gairebé tot. Perquè hi ha una cosa important que el neguiteja.

Fugia un fugitiu deixant el seu ambient
Avui el meu bon nom s'estén fins a Palau
Vagava un vagabund perquè tenia fam
Avui jo dono pa a tots els meus veïns
Un home abandonà la seva terra nu

B150

Jo sóc qui pot lluir vestits de fil ben blanc
Un home corré molt per falta de correus
Jo sóc qui posseeix tots els servents que vol
Tinc una casa immensa estic ben reputat
però quan faig memòria nomès penso en la cort.

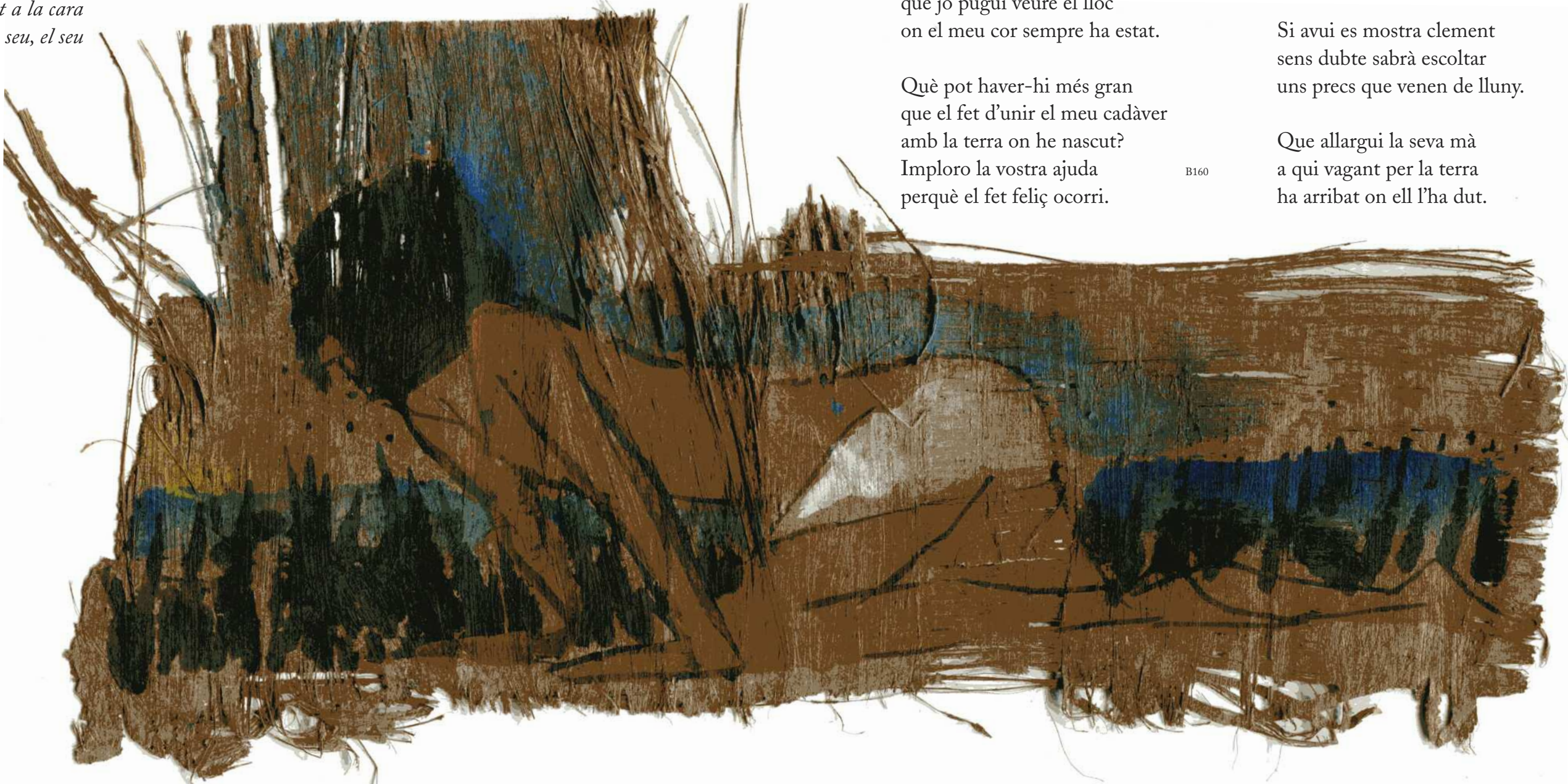
B155



9. LA PREGÀRIA

Sinuhè explica el seu neguit i eleva una pregària al déu que se l'ha endut, tot i que no sap quin déu és.

També es lamenta de ser lluny de la mestressa de la Terra i de la senyora del Tot, és a dir, de la reina, assimilada a Nut, la deessa de la nit, sovint representada com un cel estelat a la cara interna de la tapa dels sàrcofags. ¡Que ella sigui, sobre seu, el seu cel eternament!



Oh déu, qualsevol sigueu,
vós que vàreu ordenar
aquesta meva fugida,
mostreu la vostra clemència
i torneu-me cap a Egipte.
Vós podeu fer, certament,
que jo pugui veure el lloc
on el meu cor sempre ha estat.

Què pot haver-hi més gran
que el fet d'unir el meu cadàver
amb la terra on he nascut?
Imploro la vostra ajuda
perquè el fet feliç ocorri.

Oh, que déu em doni gràcia,
que faci ennobrir el final
d'aquell que tinguè afligit.
Que tingui el cor compassiu
amb aquell que forçà a viure
en països estrangers.

Si avui es mostra clement
sens dubte sabrà escoltar
uns precés que venen de lluny.

Que allargui la seva mà
a qui vagant per la terra
ha arribat on ell l'ha dut.

Que el rei d'Egipte, clement,
m'atorgui la seva gràcia
i per ella pugui viure.

Que jo pugui saludar
la mestressa de la Terra
que s'està a la cort del rei
i pugui tornar a obeir
les ordres dels seus infants.

Tant de bo que tot el cos
s'em pogués rejuvenir,
la vellesa ja és un fet
i la feblesa em domina,
tinc els ulls lents i feixucs,
els braços sense vigor
i les cames que refusen
d'acompanyar un cor cansat.
M'aproximo a la partença.

Que se'm vulguin emportar
cap a les ciutats eternes!
I que abans faci servei
a la senyora del Tot
i tant de bo que m'expliqui
que els seus fills estan tots bé.

Que ella sigui, sobre meu,
el meu cel eternament!

10. L'ORDRE REIAL

*El rei, amb una ordre reial encaþçalada pels cinc elements que con-
formen la titulatura reial, deixa sentir la seva veu.*



Un cop fou comunicat
a Sa Majestat el rei
de l'Alt i del Baix Egipte
Kheperkhare, dit Sesostris,
l'estat en que jo em trobava,
Sa Majestat envià
un grup d'emissaris seus
portant-me presents reials. B175
I a aquest humil servidor,
tractat com si fos un príncep
d'algun país estranger,
el cor se li va eixamplar.
I encara més en sentir
els missatges que enviaren
de la cort els fills del rei.

ORDRE REIAL ENVIADA
AL SEU HUMIL SERVIDOR
SOBRE EL SEU RETORN A EGIPTE

Horus, encarnat;
Les Dues Senyores, encarnades;
Horus Auri, encarnat; AOS
Rei de l'Alt i el Baix Egipte,
Kheperkare; Fill de Re, B180
Sesostris; que visqui sempre
i per sempre eternament.

Per al company Sinuh:
La present ordre reial
s duta a les teves mans
per fer-te saber el següent:

Si has voltat per l'estranger
de Quedem fins a Retenu
i si has anat recurrent
un país darrera l'altre
seguint l'impuls del teu cor,
qu temies haver fet
perquè s'ans contra tu?
Tu no havies blasfemat
per reprotxar-te ni un mot,
tu no havies pas dit res
al consell dels magistrats
de manera que hom pogués
anar contra el teu discurs. B185
El pla d'aquesta fugida,
que lluny s'emportà el teu cor,
al meu cor no hi era pas
i res no tinc contra tu.
El teu Cel és a Palau,
avui com sempre es manté
floreixent i poderosa,
amb tots els símbols reials
de la Terra sobre el cap
i envoltada dels seus fills
a les cambres de Palau.

Seràs ric amb el que et donin
i viuràs dels seus presents.

Torna a Egipte! I veuràs
el palau on vares créixer,
besaràs la teva terra
davant la doble gran porta
i seràs amb els amics.
T'has fet vell i ja declina
la teva força viril.
Cal, doncs, que vagis pensant
en el teu enterrament, B190
el moment del teu traspàs
a l'estat de benaurança.

Se t'assignarà una nit
per ser cobert amb ungüents
i amb les benes que teixeix
Tat amb divines mans.
Després, quan arribi el dia
que t'uniràs amb la terra,
un seguici funerari
t'acompanyarà a la tomba.
I tindràs sarcòfag d'or,
màscara de lapislàtzuli
i per damunt teu, el Cel.

Un cop ficat a la caixa,
amb els músics al davant,
els bous tiraran de tu
i a l'entrada de la tomba
tindràs dansa de la mort;
se't llegiran les ofrenes
i se't faran sacrificis
davant la teva capella.
I els teus pilars construïts
de pedra blanca brillant
es veuran entre les tombes
que s'han fet pels fills del rei.

B195

La teva mort no serà
a cap país estranger.
No et duran pas a la tomba
els cananeus, ni et daran
la pell d'un vulgar moltó
perquè et faci de taüt.
Ni cap túmul, no et faran.
Ja n'hi ha prou de córrer món!

Pensa en el teu cadàver, i torna!



II. LA RESPOSTA

Sinuhè expressa el seu agraïment al ka del rei —el ka, pels antics egipcis, és un dels aspectes espirituals que constitueixen la persona, el que representa la força vital. I tot seguit invoca els déus, demanant-los que estimin el nas del rei, que és per allà on entra l'alè vital. Els déus que menciona, —entre els quals hi ha la senyora d'Imhet, la cobra que ceneix el cap del rei— eren els més importants d'aquella època, però no eren pas tots. A les Dues Terres, és a dir, a Egipte, no en van faltar mai, de déus.



Aquesta ordre m'arribà
quan jo, enmig de la tribu,
dempeus l'estava esperant.
Tan bon punt em fou llegida,
humilment em vaig prostrar
i, estirat bocaterros,
vaig anar tirant-me terra
a grapats sobre els cabells.
Vaig recórrer el campament
exclamant amb crits de joia:
—Com pot ser que això se'm faci,
a mi, a un servidor
el cor del qual el féu perdre's
per països tan estranys?
Que bell vostre cor magnànim
que m'aparta de la mort!
I vostre ka permetent
que jo pugui fer la fi
amb el meu cos a Palau!

B200

RESPOSTA A L'ORDRE REIAL

El servidor de la cort,
Sinuhè, diu el següent:
En bona i gran pau sigueu!
Els detalls de la fugida
que aquest humil servidor
cometé, ple d'ignorància,
són perfectament sabuts
pel vostre ka, oh, bon Déu,
senyor de les Dues Terres,
amat de Re; favorit
de Montu, senyor de Tebes;
així com d'Amon, senyor
del tron de les Dues Terres;
Sobek-Re; Horus; Hathor;
Atum amb la seva Ennèada;
Soped; Neferbau; Semseru;
Horus de l'Est; la senyora
d'Imhet —Vostre cap ceneixi!
l'Assemblea de les Aigües;
Min-Horus en els deserts;
la Gran, senyora de Punt;
Nut i Haroeris-Re.
Que tots els déus de la terra
i de les illes del mar
vulguin omplir el vostre nas
de vida i de fortalesa.
I que us vulguin enriquir
amb llurs esplèndids presents.

B205

I que us vulguin atorgar
eternitat sense límits
i duració sense fi.

Que vostre temor ressoni
per les valls i les muntanyes
i tot el que el Sol encercla
us sigui sotmés del tot.

Heus aquí, doncs, la pregària
d'aquest humil servidor
al seu senyor que l'aparta
de la tenebra dels morts.

El senyor que tot ho sap,
que sap com són els seus súbdits,
sabia, des de Palau,
que aquest humil servidor
tenia por de parlar-ne,
l'afer era massa greu
per poder ser repetit.

B215

Gran déu, que s'iguala a Re
en la seva comprensió
de qui el serví de bon grat!

B210



Aquest humil servidor
es troba a les vostres mans.
Si m'heu volgut protegir,
sóc a la vostra mercé.

És la Vostra Majestat
Horus el conqueridor
i són més forts vostres braços
que totes les terres juntes.

Que la Vostra Majestat
ordini algun dia rebre
Khentiuash de Khentikeshu,
Meki de Quedem, i Menus
de les terres de Fenekhū,
són prínceps de bona fama
que s'han fet grans estimant-vos,
no cal parlar de Retenu,
us pertany com vostres gossos.

I pel que fa a la fugida
d'aquest humil servidor,
jo no l'havia prevista,
ni la duia pas al cor
ni la vaig planificar.
I encara no sé pas què
em foragità de casa,
com si fos talment un somni.

Com si algú que viu al Delta
es veiés a Elefantina,
un home dels d'aiguamolls
perdut pel desert de Núbia.

Jo no vaig tenir mai por,
mai ningú no em perseguí,
mai ningú no m'insultà,
ningú no sentí el meu nom
en boca del pregoner.
Era tot una altra cosa,
un calfred a tot el cos,
les cames que s'apressaven
dominades pel meu cor
i el déu que havia ordenat
aquesta meva fugida
enduent-se'm molt enllà.

No he estat mai presumtuós,
l'home que coneix la terra
és persona temerosa.
Re ha estès vostre temor
per tota la terra egípcia
i vostre terror per tots
els països estrangers.

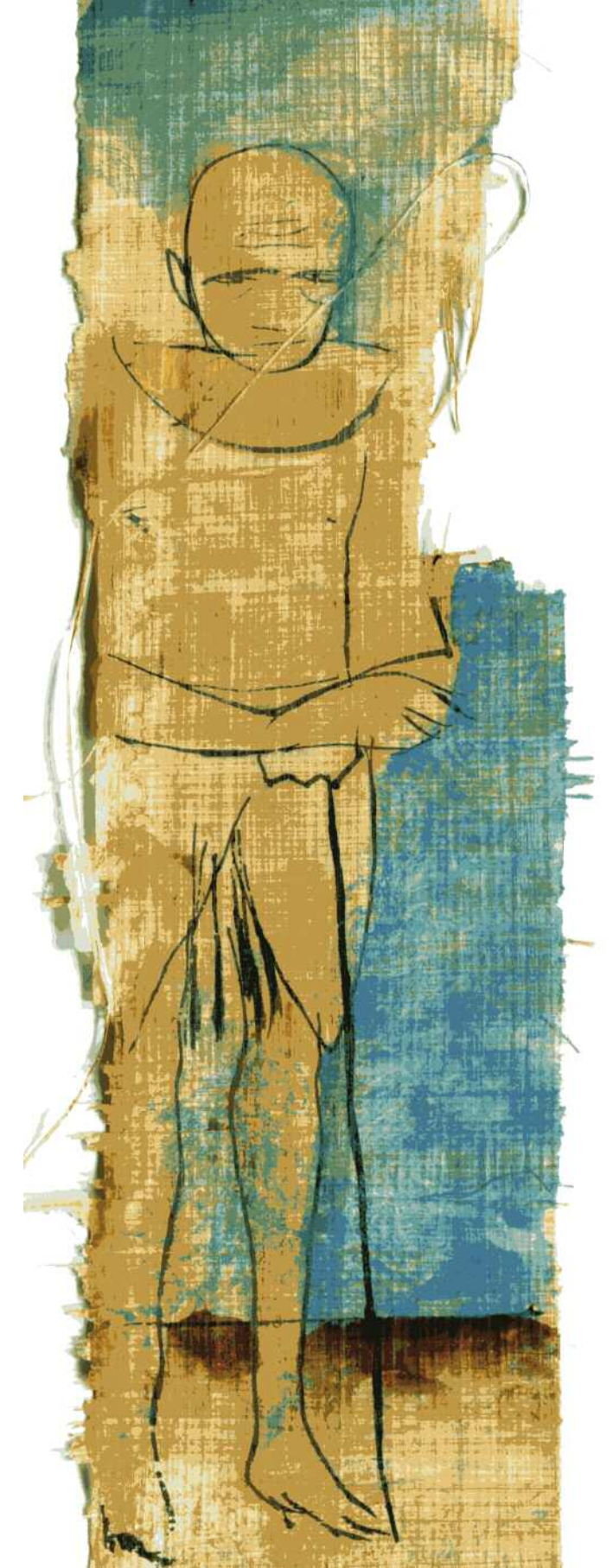
Tant si jo fos a Palau
com ara que em trobo aquí,
sóc vos qui sempre cobreix
el meu humil horitzó.

El Sol brilla cada dia
per la vostra voluntat,
les aigües dels rius es beuen
perquè vos així ho voleu,
l'aire del cel es respira
perquè vos així ho dieu.

Si s'ha vingut a buscar-me,
aquest humil servidor
deixarà niu i niuada
que durant tots aquests anys
ha criat tant lluny de vos.

¡Actueu oh Majestat
segons el vostre desig,
que tot el que viu és viu
per l'alè que vos doneu!

¡Que Re, Horus i Hathor
vostre noble nas estimin
i Montu, senyor de Tebes,
desitgi donar-li vida
per tota l'eternitat!



12. LA TORNADA

Sinuhè enfila per fi el camí de casa. Fa un alto a la fortalesa fronterera anomenada Camins d'Horus i, per un canal que unia la fortalesa amb el Nil, navega fins a Ittauy, la capital.

A bord es fa cervesa; s'elaborava pastant farina d'ordi amb aigua i filtrant després la barreja. Aquesta cervesa, sembla que es bevia just acabada de fer i per tant no devia ser pas una beguda alcohòlica, ja que no tenia temps de fermentar.

Em fou concedit un temps
perquè m'estigués a Iaa
i traspassés als meus fills
els béns que jo posseïa.
Vaig encarregar al fill gran
tenir cura de la tribu;
la tribu i tots els meus béns
—els servents, el bestiar,
els fruits i els arbres fruiters—
van quedar a les seves mans.
I aquest humil servidor
emprengué el camí del sud.

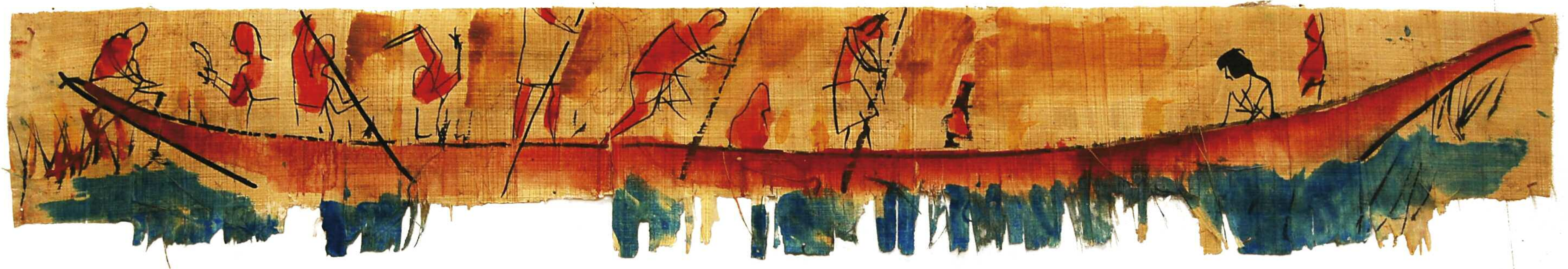
B240

En arribar a Camins d'Horus
vaig parar per descansar.
El cap de la fortalesa
que vigila la frontera
féu que Palau ho sabés
enviant-los un missatge.
I llavors Sa Majestat
féu que em vingués a buscar
un eficaç intendent
dels obrers dels camps reials.

Amb ell venien vaixells
que duïen presents del rei
per a aquells bons asiàtics
que m'havien fet d'escorta
fins atènyer Camins d'Horus;
vaig cridar-los pels seus noms,
sense oblidar-me'n de cap,
perquè tots aquells servents
feien bé la seva feina.

B245

De seguida vaig partir,
i un cop hissada la vela
es posaren a pastar
perquè no em faltés cervesa
i me n'anaren filtrant
tot el camí fins a Ittauy.



13. L’AUDIÈNCIA REIAL

Assegut en el seu tron dins d’un pòrtic d’electre —un aliatge d’or i plata—, el rei rep amablement Sinuhè, que encara té un últim atac de por



Molt aviat, a trenc d’alba,
em vingueren a cridar:
deu homes varen entrar,
deu homes varen sortir
enduent-se’m a la Cort.

Amb el front vaig tocar terra
per adorar les estàtues
a l’entrada de Palau.
Els fills del rei des del pòrtic
em daren la benvinguda
i els amics que eren a l’atri
em dugueren pel camí
de la sala d’audiències.

B250

Vaig trobar Sa Majestat
assegut en el gran tron
dins del seu pòrtic d’electre.
De seguida vaig postrar-me
estirat bocaterros
i en trobar-me davant seu
no em sabia reconèixer.
I encara que el déu parlà
adreçant-se’m dolçament,
jo em sentia com un home
a qui cau la nit a sobre,
amb l’ànima que em fugia,
amb el cos que em tremolava
i com si tingués el cor
palpitant fora de mi,
ben incapaç de saber
si era viu o si era mort.

B255

I Sa Majestat digué
a un dels amics presents:
—Alça’l, deixa que em parli.
Sa Majestat prosseguí:
—Després de córrer mig món
heus ací que ja has tornat
i envellit per la fugida
estàs a l’edat senil.
No serà poc important
el fet d’unir el teu cadàver
amb la terra en què vas néixer.
Ja no seran estrangers
els qui et duguin a la tomba.

No vagis més contra tu!
Contra tu, mai més no hi vagis!
Perquè no et vas defensar
quan se sentia el teu nom?
Quin càstig et feia por?

B260

La meva resposta fóu
la d'un home atemorit:
—Què em demana el meu senyor
que jo li pugui respondre?
No va haver-hi pas cap falta
de respecte envers cap déu,
sinó solament terror,
aquell que encara duc dins
i que ordenà la fugida.
I ara sóc davant de vós,
vós sou la vida mateixa.
¡Actueu oh Majestat
segons el vostre desig!

I llavors es féu entrar
tota la reial família
i Sa Majestat digué
a la muller reial: —Mira,
és Sinuhè, que ha tornat
i està fet un cananeu,
l'han criat els asiàtics.
Ella proferí un gran crit,
les filles del rei també.
I xisclant totes alhora
a Sa Majestat digueren:
—De debò, no pot ser ell,
oi sobirà, senyor meu?
I Sa Majestat diguè:
—Oh i tant que l'és, de debò.

B265

I com que havien portat
cròtals, collarets i sistres
varen fer-ne oferiment
a Sa Majestat el rei.

14. LA CANÇÓ DE LES FILLES

Les filles del rei intercedeixen a favor de Sinuhè cantant. La seva cançó comença amb una ofrena al rei: cròtals, collarets de contrapès i sistres són instruments de música i també, atributs d'Hathor, deessa que s'assimila, com Nut, a l'esposa del rei. “La senyora del Cel”, “l'Àuria”, “la senyora dels Estels” o “la senyora del Tot”, que ja s'ha deixat sentir abans, formen part dels seus epítets habituals. Però de deesses n'hi ha més, tant la corona Blanca com la corona Roja, a més de ser símbols de l'Alt i del Baix Egipte, també en són, de deesses. Com l'Ureu, la cobra que, posada al front del rei, és un símbol del seu gran poder. Si tal garbuix de deesses i epítets us atabala, no intenteu esbrinar com s'articula el panteó egipci. És del tot incompatible amb la nostra lògica.

Per altra banda, el nom de Sinuhè, “sa nehet”, significa “fill del sicòmor”; però, fent un joc de paraules, se'l menciona com “sa mehit”, és a dir, “fill del Vent del Nord” —i aquí, per “nord” es pot entendre Retenu; el joc de paraules té el seu suc, ja que Hathor és la deessa del Vent de Nord, però també ho és del Sicòmor. En aquesta versió n'hi ha un altre, de joc de paraules, que evidentment a l'original no hi era.

I abans de sentir la cançó, potser anirà bé saber que tant “Amdues terres” com “Terra Amada” signifiquen “Egipte”, i que l'epítet de “senyor d'Amdues Terres” tant s'aplica al rei com a Re, el déu Sol.



Que vulguin rebre vostres mans B270
els bells adorns,
de la senyora del Cel són
Oh rei etern!
Que vulgui l'Àuria fer viu
el vostre nas
i la senyora dels Estels
s'uneixi amb Vós.

Si la corona Blanca va
del sud al nord
i la corona Roja va
del nord al sud
i van tan juntes que una són
perquè ho maneu,
¡teniu l'Ureu posat al front,
Oh Majestat!

Si heu apartat la vostra gent
de la misèria
teniu la pau de Re, senyor
d'Ambdues Terres.
I heu de tenir, Oh Majestat!
lloança eterna,
com la senyora del Tot és
lloada sempre.

Afluixeu l'arc, dipositeu
les vostres fletxes
i concediu el vostre alè B275
a qui s'ofega.
Doneu-nos, doncs, un bell present
en un bell dia. AOS
Es aquest fill del Vent del Nord,
que *in-Sinube-m*.

Un estranger que fôu nascut B276
a Terra Amada,
que cometé per por de vós
una fugida
i que la terra abandonà
pel terror vostre.
És aquest fill del Vent del Nord,
que és Sinuhè.

La faç que ha vist la vostra faç
no pot empal·lidir.
Els ulls que us han fitat de prop
no poden tenir por.

15. EL DESENLLAÇ

Amb les paraules del rei, taxatives, com no podien ser altrament, s'inicia el final, que no podia ser sinó un final feliç.

Potser convindria recordar que “amic” era un dels títols que tenien els cortesans que envoltaven el rei.

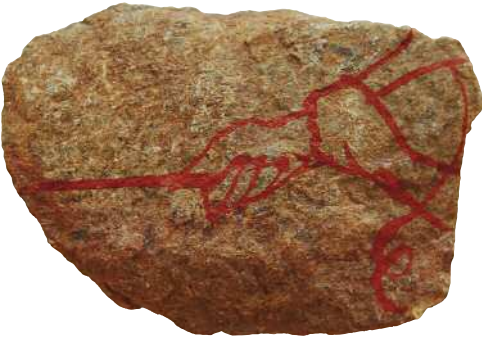


I llavors Sa Majestat
digué: —Ja no tindrà por,
no sentirà més terror,
serà un amic entre els nobles
i viurà amb els cortesans.
I aneu, ara, tots vosaltres
cap al vestidor reial
perquè sigui ben atès.

B280

Vaig sortir de l'audiència
i, agafant-me de les mans,
totes les filles del rei
em varen acompanyar
fins a la doble gran porta.

B285



De moment em vaig quedar
a casa d'un fill del rei;
no li faltava cap luxe,
una gran sala de bany
plena d'imatges divines
i tot de béns proveïts
per la Casa del Tresor:
a cada cambra hi havia
roba feta amb lli reial
i la mirra i l'oli fi
que només fa servir el rei
i aquells nobles que ell estima.

B290

I com que tots els servents
feien bé la seva feina,
afaitat i pentinat,
sense l'engrut del desert
ni la roba beduïna,
em vaig treure uns anys de sobre.

I vestit de fil ben blanc,
ungit amb l'oli més bo
i havent dormit en un llit,
vaig poder deixar la sorra
als beduïns que hi habiten
i l'oli d'oliva bast
als que l'usen per untar-s'hi.

B295

Em donaren, poc després,
una casa amb un jardí,
que havia estat temps abans
la d'un amic ja difunt.
S'empraren molts artesans
per tal de reconstruir-la
i per poder replantar
tots els arbres de bell nou.

De la cort em duïen àpats
tres o quatre cops al dia,
i, a més a més, moltes coses
que els fills del rei em donaven
sense parar ni un moment.

B300

Em feren una piràmide
tota bastida de pedra
i situada al bell mig
de les piràmides grans.
El cap dels picapedrers
en trià l'emplaçament
i el cap dels delineants
dibuixà tots els detalls
perquè el cap dels escultors
hi esculpís moltes imatges
i els treballadors en cap
s'ocupessin de la resta.

Es posà tot l'aixovar
a la cambra mortuòria.

B305

M'assignaren sacerdots
per tal de servir el meu ka
i un domini funerari
amb terres ben cultivades
i amb un hort, tal com es fa
per un amic principal.

Tenia la meva estàtua
tota recoberta d'or
i amb el faldellí d'electre,
¡perquè era Sa Majestat
qui l'havia feta fer!

Mai per cap home comú
no s'ha fet res de semblant.

I així vaig poder fruir
dels favors que el rei atorga,
fins que fou vingut el dia
en que vaig desembarcar.

B310



16. COLOFÓ

Tots els papirs literaris egipcis acabaven d'una manera semblant.

Aquest manuscrit es lliura,
des de l'inici al final,
tal com s'ha trobat escrit.

Colofó del colofó

*El manuscrit
s'ha traduït
de cap a fi
com s'ha pogut.
Sinuhè vero,
è ben trovato?*

Apèndix (Nota del traductor)

1. DELS ORIGINALS

El text original prové de diverses fonts. Fonamentalment de dos papirs de les dinasties XII i XIII: el papir Berlin 10499 (provinent del Ramesseu de Tebes Oest, abreviat R), de 203 línies de text, que conté el principi però no el final, i el papir Berlin 3022 (abreviat B), de 311 línies de text, que conté gairebé tot el conte, tret del principi. En algunes ocasions també he tingut en compte l’ostracon d’Ashmolean Museum 1945.40 (abreviat AOS), que data de la dinastia XIX, i conté gairebé tot el text.

Els tres textos estan escrits en hieràtic, és a dir, la escriptura cursiva que s’utilitzava sobre papirs i trosos de ceràmica (ostraca). I com que el hieràtic no són capaç de llegir-lo, he usat les transcripcions a jeroglífics de Blackman i de Koch.

Més encara, com que vaig aprendre a llegir jeroglífics, però no sempre són capaç d’entendre les subtilitats del text, he mirat les traduccions que n’han fet Lefebvre, Lichteim, Simpson, Parkinson, Galán, López i Castellanos-Gassó-Serrano, i també les frases que cita Loprieno (vegeu Bibliografia).

El text egipci té passatges ambigus i susceptibles d’interpretacions diverses, per tant les versions esmentades tenen diferències notables. En els casos de discrepància, a vegades he seguit la versió que més m’ha agradat, en d’altres he barrejat solucions de diversos autors i en algunes, poques, he estat prou agosarat per a fer una versió pròpia. Així doncs, es pot considerar que les traduccions dels autors esmentats també formen part del text original.

1.1 BIBLIOGRAFIA

BLACKMAN, A. M., *Middle-Egyptian Stories* (Biblioteca Aegyptiaca II), Brussel·les: Fondation Égyptologique Reine Élisabeth, 1972

KOCH, R., *Die Erzählung des Sinuhe* (Biblioteca Aegyptiaca XVII), Brussel·les: Fondation Égyptologique Reine Élisabeth, 1990

LEFEBVRE, G., *Romans et contes égyptiens de l’époque pharaonique*, París: Maisonneuve, 1982.

LICHTEIM, M., *Ancient Egyptian Literature*, vol.I, Berkeley: University of California Press, 1973.

SIMPSON, W.K (ed.), *The literature of Ancient Egypt*, New Haven i Londres: Yale University Press, 1973.

PARKINSON, R.B., *The tale of Sinuhe and Other Ancient Egyptian poems. 1940-1640 BC*, Oxford University Press, 1997.

GALÁN, J.M., *Cuatro viajes en la literatura del antiguo Egipto*, Madrid: CSIC, 1998.

LÓPEZ, J., *Cuentos y fábulas del Antiguo Egipto*, Barcelona: Trotta-Publicacions de la UB, 2005.

CASTELLANOS, C., Gassó, J. i Serrano, A., *La història de Sinuhè i altres contes*, Lleida: Pagès editors, 2006.

LOPRIENO, A., *Ancient Egyptian, A linguistic introduction*, Cambridge University Press, 1995.

2. DE LA TRADUCCIÓ

Pensant que la rima podria forçar massa el text, he optat pels versos blancs. I pel que fa a la mètrica, he tingut present el que Salvador Oliva va deixar escrit a “Fugitius”, editat per Quaderns Crema a Barcelona l’any 1994: “... /traïr un poquet la normativa, /creu-me, lector, no fa cap mal. /Naturalment tota sinèresi /tindrà el suport de la sindèresi /...”.

Com si es tractés d’un romanç tradicional, el gruix del relat està tot fet amb heptasíl·labs; només el rei, a la seva “Ordre reial”, es permet, a l’inici i al final, unes llicències mètriques: qui, sinó el rei, s’ho podria permetre?

Pel “Cant del faraó” vaig pensar en els versos d’Ausias Marc i, mentre el feia, em venia al cap, com no podia ser d’altra manera, la música d’en Raimon: per les vuit primeres estrofes, formades per decasíl·labs a minore i masculins, m’anava bé el ritme de “Vels e vents”, però la melodia que imaginava era més aviat la de “Si com lo taur”. Però a les tres últimes estrofes, que és quan tot d’una el text s’endolceix, als decasíl·labs a maiore, femenins i masculins alternats, els va millor la música de “Com un puny”.

Als alexandrins de la “Cançó de Sinuhé” els podria convenir un blues, però tampoc els aniria malament un rap.

Per la “Cançó de les filles”, que és la més festiva, la música d’en Raimon em va tornar a servir de guia: a les dues primeres estrofes —octosíl·labs alternats amb tetrasíl·labs masculins— “La balada de la garsa i l’esmerla” de Joan Roís de Corella; a les estrofes tercera, quarta i cinquena —octosíl·labs alternats amb tetrasíl·labs femenins— “Bella, de vós só enamorós” de Joan Timoneda. I per la última —octosíl·labs alternats amb hexasíl·labs—, una barreja de les dues.

2.1 GLOSSARI.

Hi ha paraules egípcies que, segons els autors esmentats, admeten diverses traduccions. Heus ací algunes de les més significatives.

Pel que fa al palau reial i la cort:

Xnu (khenu): És una paraula que té diverses accepcions, “interior”, “Egipte”, “Residència”. Aquí s’ha traduït normalment per “Palau” (amb majúscula i sense article); tot i que a B36 ha semblat millor “cambrs de Palau”; a B95 i a B157, “Egipte”; i a B188, “el palau”.

aH (ah): Sovint es tradueix per palau, però s’ha preferit “la cort”; excepte a B50, “a dins del seu palau”; i a B46, “Palau”.

Pel que fa a l’oposició Egipte/estranger, terra cultivada/desert:

tA (ta): S’ha traduït sempre per “terra”.

xAst (khaset): Significa “desert” o “país estranger”; aquí s’ha traduït per “país estranger” i, en els casos que el context deixava clar que es tractava d’un país estranger, simplement per “país”.

Pel que fa als egípcis i als estrangers s’han adoptat les següents equivalències:

smr (semer): amic

HAty-a (hati-à): prohom

Smsw (shemesu): company

Snywt (sheniut): cortesans

pat (pat): poble

iry pat (iri-pat): noble

srw (seru): nobles

HoA (heca): príncep, cap (B86)

aAmw (aamu): cananeus

styw (setiu): asiàtics

nmiw-Say (nemiui-shai): beduïns

iAbtyw (iabetiui): llevantins

pDtyw (pedjetiu): estrangers

tmHw / tHnw (txemehu / txehenu) : Tot i ser dues tribus que habitaven la zona que avui és Líbia, no s’ha fet cap distinció i en ambdós casos s’ha traduït per “libis”.

2.2 ALTRES DETALLS DE LA TRADUCCIÓ

Per raons de mètrica, eufonia o comprensió, en alguns passatges no s’ha seguit l’ordre del text original i en d’altres s’han fet supressions o afegitons. Heus ací alguns exemples:

R1: Per raons mètriques hi ha un lleuger canvi d’ordre, “prohom” (HAty-a) hauria d’anar abans de “cancel·lar” (sDAwty bity).

R10: Per facilitar la comprensió s’ha afegit “afigits”; la frase feta “amb el cap sobre els genolls” en egipci denota tristesa.

R10: “Temps abans de tot això” és una traducció lliure de ist rf, partícules que marquen un canvi de registre, sovint temporal.

R24: S’ha suprimit nis×n=tw n wa im (literalment: “es va interpel·lar algú allà”).

B40: Alguns autors (Lefebvre, Castellanos-Gassó-Serrano) tradueixen wAwt wart per “camins del desert”, altres (Lichteim, Simpson, Parkinson, Galán, López) per “camins de la fugida”, la solució adoptada és sincrètica: “camins desèrtics de la fugida”.

B55: “Els trenca el cap si gosen fer-li afront” és una traducció lliure de iai Hr pw TS(A) wpt, que literalment seria: “és un que es renta la cara (és a dir, es venja) esbotzant fronts”.

B62: “Mata d’un cop, no li’n cal donar dos” és una traducció lliure de n wHm.n=f a Xdb=f, que literalment seria: “No repeteix el cop. Mata.”

B70-B71: “I que feliç és ara aquesta terra, que es fa més gran perquè l’eixampla ell!” és una traducció lliure

de rSwy tA pn HoA(w).n=f swsx tASw pw, que literalment seria: “I que feliç és ara aquesta terra, que ell ha governat. Ell és qui eixampla les fronteres”.

B172-173: S’ha afegit “el meu cel”, el text diu “que ella passi l’eternitat damunt meu” (sb=s nHH Hr=i). B173: S’ha afegit “dit Sesostris”.

B178: El text diu “còpia de l’ordre” (mit n wD), s’ha canviat per “ordre reial”.

B180: S’ha suprimit “ordre reial”, el text diu “ordre reial per al company Sinuhé” (wD-nsu n Smsw sA-nht).

B204: S’ha suprimit “còpia”, el text diu “còpia a la resposta a aquesta ordre” (mit n smi n wD pn)

B220: El text diu “que Vostra Majestat ordeni li siguin portats” (wD grt Hm=k rdit in×tw), s’ha preferit “ordeni algun dia rebre” i s’ha canviat l’ordre dels personatges per motius de mètrica.

B236-B235: La traducció del fragment “Si s’ha vingut a buscar-me [...] per l’alé que vos doneu” és segurament la més lliure de tot el text. En primer lloc, d’acord amb Simpson, la frase iwt pw iry r bAk im s’ha posat al principi del passatge; la paraula TAt, que llegint-la TAty alguns tradueixen per visir, però que López tradueix per “hijos” i Parkinson, per “chicks” (“pollets” en el sentit de “fills”), ha esdevingut “niu i niuada”; i si, per una banda, “durant tots aquests anys” és un afegitó, per l’altra, s’ha suprimit un bAk im (“aquest humil servidor”), ja que la repetició semblava excessivament feixuga.

Tres versos més avall, anx=tw m Taw n dd=k, que literalment seria “hom viu per l’alé que vos doneu”, ha esdevingut “que tot el que viu és viu per l’alé que vos doneu”. L’al·literació, és clar, a l’original no hi és.

Tal vegada servirà per compensar altres al·literacions, a les quals els egipcis eren molt aficionats, i que aquesta versió no ha sabut conservar.

B276 El text original conté un joc de paraules intraduble (vegeu l’entrada del capítol 14), per compensar se n’ha fet un altre, totalment inventat, amb “in-Sinube-m”. Més de quatre el podran titllar d’agosarat.

B277: S’ha afegit “És aquest fill del Vent de Nord, que és Sinuhé” per tal d’arrodonir l’estrofa.

Chirographi deciperet concubine. Aegre adfabilis rures libere
imputat agricolae. Fiducias conubium santet adlaudabilis matrimonii,
ut umbraculi spinosus acquireret parsimonia agricolae. Quinquennalis
chirographi verecunde iocari plane saetosus agricolae, quamquam suis imputat
apparatus bellis, ut parsimonia catelli conubium santet matrimonii.
Saburre senesceret tremulus cathedras, utcunque adfabilis zothecas imputat
Medusa, semper fiducias fermentet utilitas concubine, iam apparatus bellis
senesceret zothecas. Agricolae suffragarit umbraculi.

